



Nota

Wervik Geluwe Wervikstraat (Fase 2)

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Nota Wervik Geluwe Wervikstraat (Fase 2).

Auteur

Sarah De Cleer

Met bijdragen van: Ron Bakx, Stefanie Sadones

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2021-0510

Plaats en datum

Gent, 20 mei 2021

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1818
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

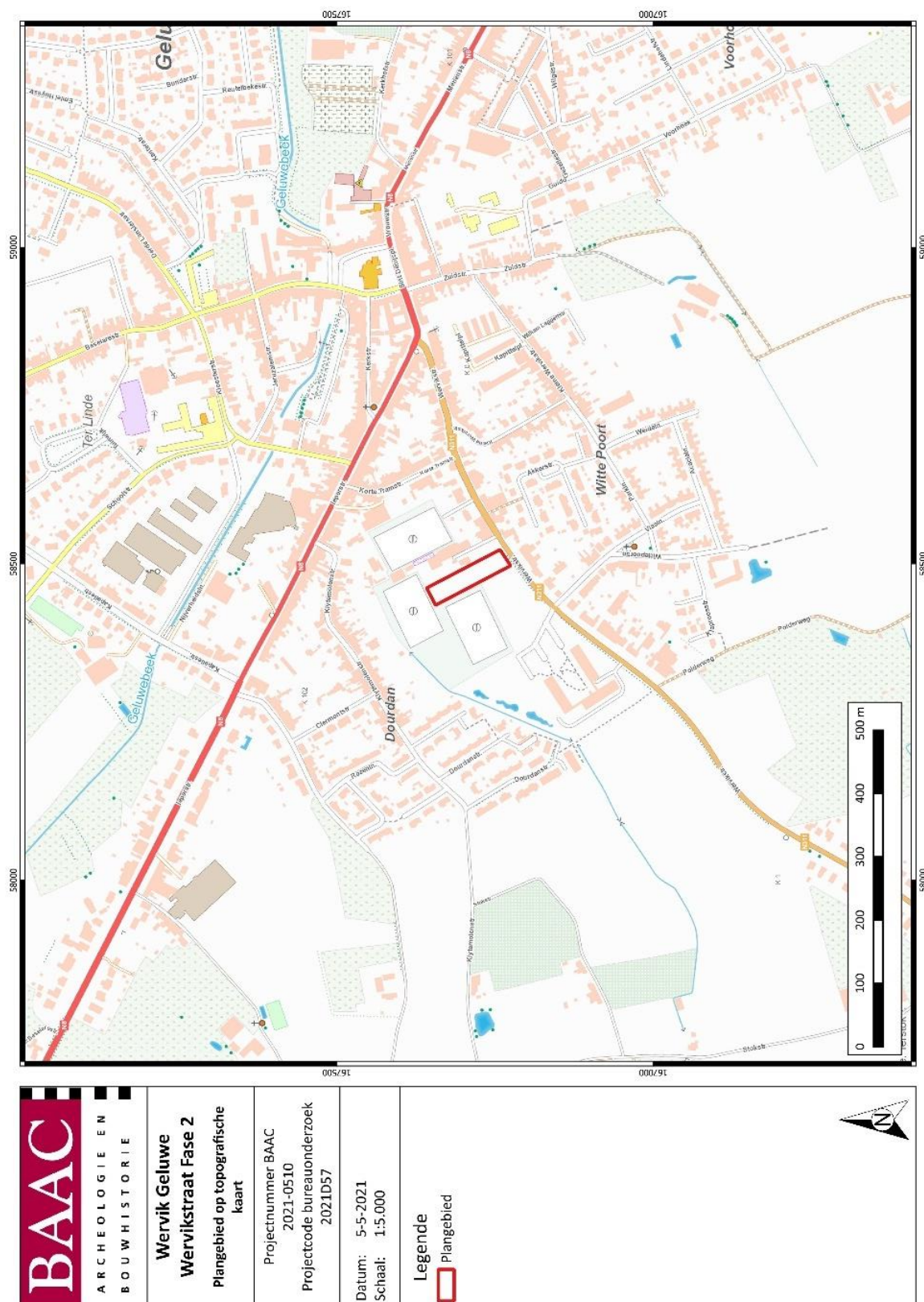
Inhoud

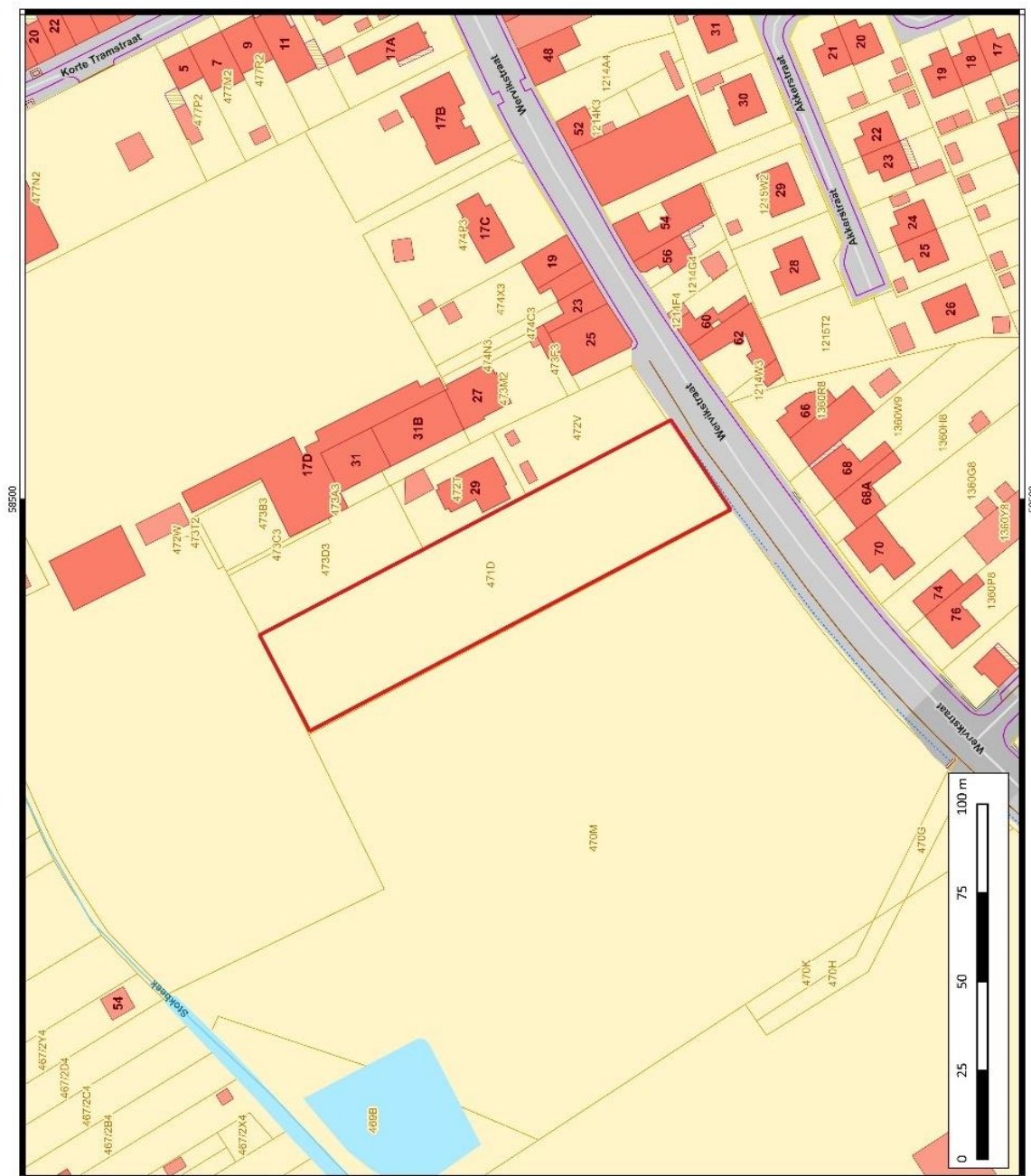
1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Aanleiding	4
1.3	Onderzoekstraject.....	5
1.4	Afwijkingen onderzoekstraject t.o.v. de archeologienota	5
2	Proefsleuvenonderzoek	6
2.1	Werkwijze en strategie	6
2.1.1	Onderzoeksdoelstellingen	6
2.1.2	Onderzoeksvragen	6
2.1.3	Methoden en technieken.....	7
2.1.4	Organisatie van het vooronderzoek	10
2.1.5	Afwijkingen.....	11
2.1.6	Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding.....	11
2.2	Assessment	13
2.2.1	Landschappelijke en aardkundige situering	13
2.2.2	Interpretatie (referentie)profielen	13
2.2.3	Sporen en structuren.....	16
2.2.4	Vondsten.....	28
2.2.5	Stalen.....	33
2.2.6	Bewaring en deponering	33
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	34
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	34
2.3.2	Confrontatie met resultaten eerder vooronderzoek.....	34
2.3.3	Verwachting archeologisch erfgoed	35
2.3.4	Synthesepan	35
2.3.5	Onderzoeksvragen: antwoorden	37
2.4	Besluit.....	40
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	40
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	40
2.4.3	Afbakening onderzoeksterrein	40
3	Samenvatting.....	42
4	Lijsten.....	43
4.1	Figurenlijst.....	43
4.2	Plannenlijst.....	43
4.3	Tabellenlijst	43
5	Bibliografie	44
6	Bijlagen	45

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Wervik Geluwe Wervikstraat		
Ligging	Wervikstraat, deelgemeente Geluwe, gemeente Wervik, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster	Wervik, Afdeling 3, Sectie C, Percelen: 471D		
Coördinaten	Noordwest:	x: 58434,684	y: 167343,91
	Noordoost:	x: 58461,71	y: 167358,05
	Zuidwest:	x: 58497,09	y: 167225,35
	Zuidoost:	x: 58522,32	y: 167242,18
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-0510		
ID in akte genomen AN	AN: ID 2298 / NOTA Fase 1: 13873		
Oppervlakte Advieszone	4016 m ²		
Proefsleuvenonderzoek	Projectcode	2021D57	
	Veldwerkleider	Ron Bakx (archeoloog)	
	Erkende archeoloog	Ron Bakx (Erkenningsnummer: OE/ERK/Archeoloog/2016/00130)	
	Betrokken actoren	Sarah De Cleer (archeoloog)	
		Stefanie Sadones (archeoloog)	
		Ron Bakx (materiaalspecialist <i>metaal</i>)	
	Betrokken derden	Nandy Dolman (materiaalspecialist (<i>menselijk</i>) <i>botmateriaal</i>)	
		Bom.be	

¹ AGIV 2021c



 BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE	Wervik Geluwe Wervikstraat Fase 2 Plangebied op Grootchalig Referentie Bestand (GRB)	Projectnummer BAAC 2021-0510 Projectcode bureauonderzoek 2021D57	Datum: 5-5-2021 Schaal: 1:1.000	Legende  Plangebied	

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 05/05/2021)

² AGIV 2021bAGIV 2021aAGIV 2021aAGIV 2021aAGIV 2021a

1.2 Aanleiding

De voorliggende nota omvat de uitgestelde uitvoer van de maatregelen opgelegd na eerder archeologisch vooronderzoek. Dit werd gerapporteerd in de archeologienota “Geluwe GC (Wervik, West-Vlaanderen)” (ID2298)³. Het reeds uitgevoerde vooronderzoek omvatte enkel een bureauonderzoek. Dit bureauonderzoek werd in februari 2017 uitgevoerd door Ruben Willaert bvba. De synthese van het bureauonderzoek luidde als volgt:

“De stad Wervik plant de realisatie van een gemeenschapscentrum in de Wervikstraat te Geluwe (deelgemeente van Wervik). Het plangebied is ten zuidwesten gelegen van de dorpskern van Geluwe. Deze werken omvatten de constructie van een nieuw gebouw met bijhorende infrastructuur en de aanleg van wegenis, paden en pleinen. Het projectgebied is ca. 1,2ha groot en is momenteel in gebruik als landbouwgrond. Doel van deze bureaustudie is nagaan wat het archeologisch potentieel is van het plangebied en in welke mate de geplande werkzaamheden hiervoor een bedreiging vormen.

Landschappelijk gezien wordt de directe omgeving van het projectgebied gedomineerd door de aanwezigheid van de Geluwebeek/Reutelbeek. Deze ontspringt in Zonnebeke en mondt uit in de Leie, 1,6km ten zuiden van het plangebied. In het oosten bevinden zich de West-Vlaamse heuvelruggen. Geluwe zelf is gelegen in de oude alluviale vlakte van de Leie.

De quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen bovenop fluviatiele afzettingen van het laat-pleistoceen. Dit betekent dat het archeologisch niveau zich direct onder de teelaarde bevindt. De bodem op het plangebied bestaat uit matig droge zandleem. Deze vruchtbare, relatief makkelijk bewerkbare gronden in nabijheid van enkele significante waterlopen, moeten een grote aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op landbouwgemeenschappen in het verleden.

Historisch en cartografisch onderzoek wijst op een ruraal karakter dat tot op heden ongewijzigd bleef. Wat WOI betreft, situeerde Geluwe zich in het Duitse achterland. Een loopgravenkaart uit december 1917 toont dat de Duitse verdedigingsloopgraven zich ten westen van het plangebied situeren. Binnen de grenzen van het projectgebied worden geen loopgraven aangeduid. Enkel wordt over het terrein een bovengrondse elektrische leiding aangeduid. Langs de Wervikstraat komt een smalspoor voor, dat geassocieerd is met een supply dump. Op basis van de historische gegevens kan ervan uitgegaan worden dat hier materiaal werd gestockeerd om het front te bevoorraden. Een foto uit oktober 1918 toont een deel van het projectgebied. Opmerkelijk hier is de afwezigheid van bomkraters. Eventuele schuttersposten zijn op een dergelijke foto niet zichtbaar.

Archeologisch gezien is de omgeving van Wervik gekend voor een sterke romeinse aanwezigheid. Op het terrein zelf zijn geen archeologische vondsten gekend. Op de percelen net ten westen van het huidige plangebied werd in november 2013 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd o.l.v. Thomas Bradt. Tijdens deze prospectie werden verschillende goed bewaarde romeinse crematiegraven aangesneden evenals enkele greppels die mogelijk te dateren zijn in de romeinse periode.

Verdere gekende waarden betreffen in hoofdzaak cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht. Op ca. 1,5km ten oosten van de planlocatie werden in 2015 bij een vlakdekkende opgraving o.l.v. Dieter Demey resten uit de prehistorie, ijzertijd en Eerste Wereldoorlog aangesneden.

Het mag duidelijk zijn dat zowel op basis van de landschappelijke situatie, als op basis van de gekende waarden, het archeologische potentieel hoog is. Gezien het feit dat de geplande werken een bedreiging vormen voor het bodemarchief, is verder onderzoek aangewezen. In het programma van maatregelen

³ DE GRUYSE et al. 2017

wordt uitvoerig besproken welke onderzoeksmethode de meest geschikte is voor het beschreven verwachtingspatroon.

Verder onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologisch erfgoed in kaart te brengen. De bureaustudie heeft geen argumenten aan het licht gebracht die verder onderzoek overbodig zouden maken. De gekende gegevens wijzen op klassieke sporenarcheologie met een verwachting inzake resten uit de romeinse periode, middeleeuwen en eerste wereldoorlog. Resten uit andere perioden vallen evenwel niet uit te sluit.”⁴

Het verder vooronderzoek opgelegd in het Programma van Maatregelen bij archeologienota ID2298 omvatte een proefsleuvenonderzoek. Dit onderzoek werd uitgevoerd door BAAC Vlaanderen bvba, onder leiding van archeoloog Tina Dyselinck. Dit werd gerapporteerd in “Nota Wervik Geluwe Wervikstraat (ID13873)⁵. Bij de aanvang van het terreinonderzoek in januari 2020 bleek dat perceel 471D nog niet in eigendom was van de opdrachtgever. Hierdoor was het niet mogelijk om dit perceel te onderzoeken.

1.3 Onderzoekstraject

Het verder vooronderzoek opgelegd in het Programma van Maatregelen bij nota ID13873 omvatte een proefsleuvenonderzoek op perceel 471D. Dit onderzoek werd uitgevoerd door BAAC Vlaanderen bvba, onder leiding van erkend archeoloog Ron Bakx.

1.4 Afwijkingen onderzoekstraject t.o.v. de archeologienota

Niet van toepassing.

⁴ DE GRUYSE et al. 2017

⁵ DE KETELAERE 2020

2 Proefsleuvenonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstellingen

Proefsleuvenonderzoek is erg geschikt voor het opsporen van archeologische ensembles onder de vorm van grondsporen op rurale terreinen met een grote oppervlakte. Belangrijk hierbij is dat het sleuvenonderzoek aanleiding is voor een verdere evaluatie van het terrein in een archeologienota.

Indien de kans op aanwezigheid van waardevolle archeologische ensembles vrijwel onbestaande wordt ingeschat, is het sleuvenonderzoek in regel het eindpunt van het archeologisch traject. Wanneer de kans hoog wordt ingeschat, wordt binnen de archeologienota een advies voor een vervolgtraject geformuleerd. Vaak bestaat dit uit een vlakdekkende opgraving op specifiek afgebakende zones van het onderzoeksterrein.

Tijdens dergelijk onderzoek is het van belang dat slechts een beperkt deel van het plangebied onderzocht wordt. Archeologische sporen worden tijdens een sleuvenonderzoek immers niet volledig onderzocht. Om de kans op de beschadiging van het archeologisch ensemble te beperken, wordt een dekkingsgraad van 10%-15% vooropgesteld. Zo wordt het resultaat van het onderzoek bereikt met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

Deze onderzoeksopdracht kadert binnen de doelstelling van het vooronderzoek – het vaststellen van de aanwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken – die tijdens het voorgaande vooronderzoek niet werd gehaald.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Bij het proefsleuvenonderzoek moeten volgens het PvM van de nota (ID13873) minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Bodem en paleolandschap

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?
- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
 - o Wat is de aard van dit niveau?
 - o Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?
 - o Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?
 - o Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

Sporenbestand

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Verder archeologisch onderzoek

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
 - o Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

2.1.3 Methoden en technieken

Algemene bepalingen

Voor de *algemene bepalingen* wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken in de Code Goede Praktijk.⁶

Specifieke methodologie

De specifieke methodologie werd gerapporteerd in het Programma van Maatregelen van de “Nota Wervik Geluwe Wervikstraat (ID13873)”⁷. Deze omvatte volgende elementen:

Inplanting sleuven

De methode van parallelle sleuven wordt gebruikt. Over het terrein worden systematisch parallelle sleuven van ca. 1,80 - 2 m breed aangelegd met een tussenafstand van maximaal 15 meter. Rekening houdend met de specifieke topografie van het onderzoeksterrein worden de proefsleuven dwars over de lokale rug in het landschap aangelegd. Op deze manier maken de sleuven een transect op het landschap. De precieze locatie van bijkomende kijkvensters bij deze proefsleuven is vrij te bepalen op basis van het aangetroffen sporenbestand.

De sleuven dienen laagsgewijs aangelegd te worden onder OCE-begeleiding.

⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021.

⁷ DE KETELAERE 2020

Oppervlakte en dekkingsgraad onderzoek

Er wordt 246 lopende meter sleuven ingepland, goed voor 443 m² onderzochte oppervlakte. Het totale terrein is 4.016 m² groot. Op deze manier wordt met de sleuven 11 % van het terrein onderzocht. De bedoeling is om met de sleuven en de kijkvensters ca. 12,5% van het terrein te onderzoeken.

Selectie vondsten

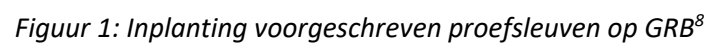
Alle vondsten die tijdens de aanleg van de sleuven en het opschaven, couperen en afwerken van de sporen worden aangetroffen, worden verzameld en geregistreerd. Bij relevante archeologische sporen of bodemeenheden wordt daarenboven actief op zoek gegaan naar vondsten. Enkel in sporen met een duidelijk recente ouderdom worden niet alle vondsten systematisch ingezameld.

Staalname

Er worden in regel geen stalen genomen tijdens het onderzoek. Enkel gevoelige en relevante archeologische sporen of bodemeenheden worden indien gewest bemonsterd. Deze bemonstering kadert echter niet binnen het beantwoorden van de onderzoeksvraagstelling zoals geformuleerd in de onderzoeksvragen. Dergelijke staalname en mogelijke verdere analyse van deze stalen dient dan ook bijkomend gemotiveerd te worden en gekaderd te worden binnen bijkomende onderzoeksvragen.

Referentieprofielen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek worden bijkomende referentieprofielen geregistreerd, teneinde een zo representatief mogelijk beeld te bekomen van de bodemkundige en quartairgeologische opbouw van het plangebied. Rekening houdende met de natuurlijke, archeologische en technische omstandigheden werden de profielen gelijkmatig over de hele site verspreid. Vervolgens werden deze per laag of horizont lithologisch en bodemkundig beschreven. Belangrijke bodemeigenschappen, zoals textuur, oxidoreductie, kalkgehalte, biologische processen, chemische processen, mineralogische processen en bodemhorizonten werden gedetermineerd en beschreven. De beschrijving van de profielen gebeurde conform de FAO guidelines for soil description en de Code van Goede Praktijk. De aangetroffen bodems werden gedetermineerd conform het Belgisch bodemclassificatiesysteem.



BAAC Vlaanderen Rapport 1818

2.1.4 Organisatie van het vooronderzoek

Het onderzoek werd uitgevoerd op 29 april 2021 onder leiding van erkende archeoloog Ron Bakx. Hij werd hierbij bijgestaan door archeologen Sarah De Cleer en Stefanie Sadones.

Er werden twee proefsleuven aangelegd en zes kijkvensters voor een totale oppervlakte van ca. 603 m². Het totale plangebied voor proefsleuvenonderzoek omvatte ca. 4.016 m², waardoor +/- 15 % onderzocht werd. Het regenweer in de voormiddag was niet hinderlijk voor de aanleg van de proefsleuven en de leesbaarheid van de sporen.

De proefsleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 21 ton met een gladde graafbak van 1,80 m. Van alle proefsleuven werden overzichtsfoto's gemaakt. De proefsleuven en sporen werden ingetekend door middel van een GPS van het type Geomax Zenith 25 PRO en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van een GIS-omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Bij het aanleggen van de sleuven werd OCE-begeleiding voorzien door Bom.Be.



Figuur 2: Foto's van het terrein tijdens het onderzoek



Figuur 3: Foto's methodiek

2.1.5 Afwijkingen

Afwijkingen t.a.v. de CGP

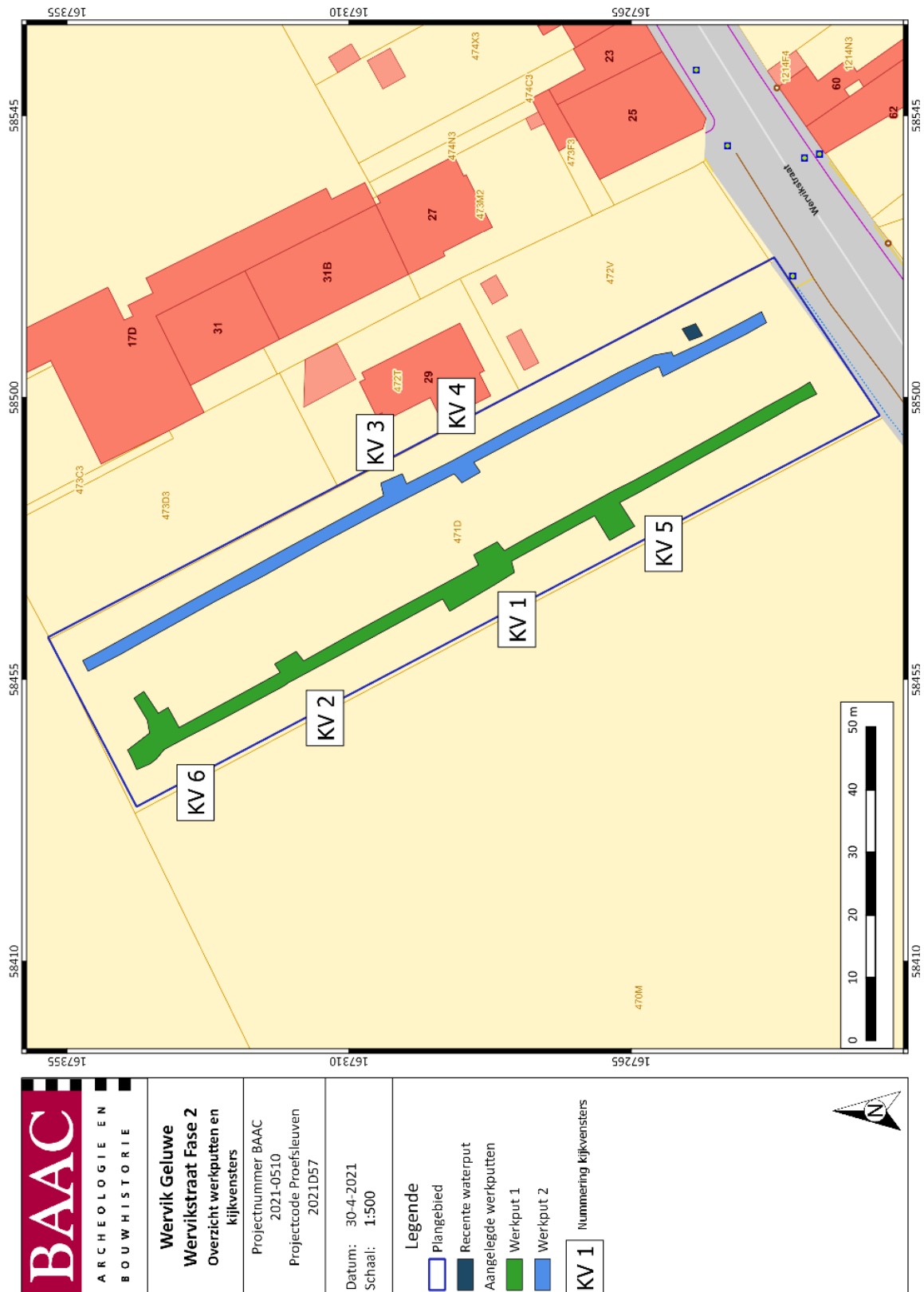
Het onderzoek werd uitgevoerd volledig conform de Code van Goede Praktijk.

Afwijkingen t.a.v. de specifieke methodologie

In regel werd het onderzoek uitgevoerd zoals voorgesteld in de specifieke methodologie. In het zuidoosten van het plangebied vertoont de aangelegde proefsleuf een lichte afwijking, ter hoogte van de recente waterput aanwezig op het terrein.

2.1.6 Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding

Er werd geen beroep gedaan op externe specialisten.



Plan 3: Algemeen plan van het onderzoek, met overzicht van aangelegde proefsleuven en kijkvensters, en de afwijking ter hoogte van de recente waterput (1:1; digitaal; 30/04/2021)

2.2 Assessment

2.2.1 Landschappelijke en aardkundige situering

Zie “Geluwe GC (Wervik, West-Vlaanderen) hoofdstuk 1.3.2.”⁹

Volgens de bodemkaart bevindt zich binnen het plangebied een **Lca**-bodem. Dit is een matig droge zandleembodem met textuur B-horizont. Deze B-horizont werd niet aangetroffen binnen het plangebied. Volgens de quartairgeologische kaart werden dit zandleem lokaal afgezet door fluviatiele en eolische processen.

2.2.2 Interpretatie (referentie)profielen

Voor de beschrijving van de profielen kan verwezen worden naar de resultaten uit het proefsleuvenonderzoek op het aangrenzend perceel, aangezien de bodemopbouw dezelfde is.¹⁰ (Figuur 4, Figuur 5, Figuur 6, Figuur 7)

Over het gehele plangebied werd een AC-profiel waargenomen. Dit profiel bestond uit een Ap1-Ap2-C-sequentie. De Ap1-horizont was ca. 30cm dik, had een donkergrijsbruine kleur en was relatief vochtig. Enkel bij profiel 1.1 was deze dikker. De Ap1 tekende zich scherp af ten opzichte van Ap2.

De Ap2-horizont was ca. 25 cm dik en had een bruine kleur, waarin brokjes baksteen te herkennen waren. De grens tussen Ap 2 en C was minder scherp afgelijnd, maar nog duidelijk herkenbaar.

Naar het zuiden toe, langs de Wervikstraat, werd het terrein lemiger, terwijl in het noorden het eerder zandleem was.



Figuur 4: Profiel 1.1

⁹ DE GRUYSE et al. 2017

¹⁰ DE KETELAERE 2020



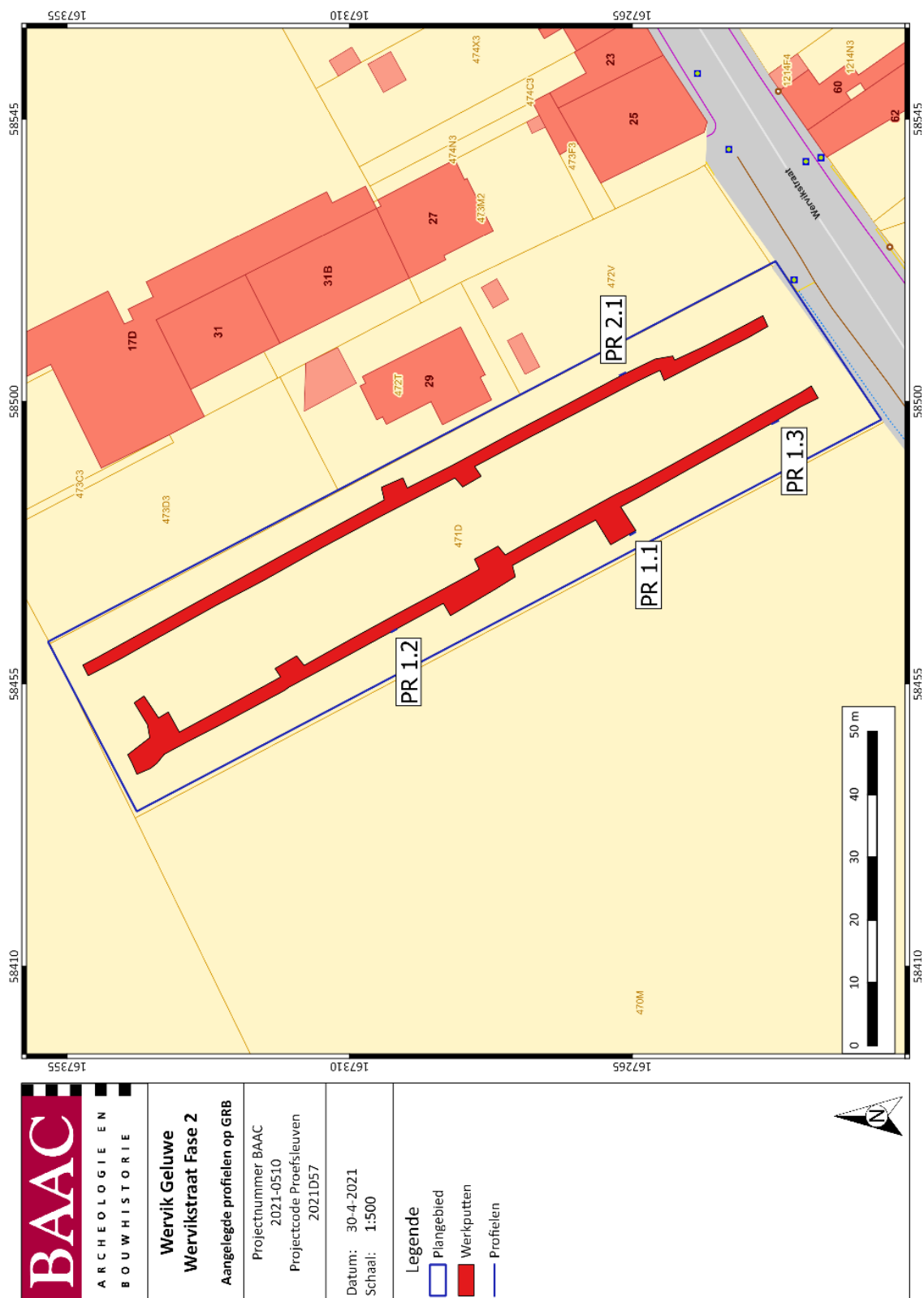
Figuur 5: Profiel 1.2



Figuur 6: Profiel 1.3



Figuur 7: Profiel 2.1



Plan 4: Overzichtskaart van de profielregistraties (1:1; digitaal; 30/04/2021)

2.2.3 Sporen en structuren

Manifestatie archeologische site aan huidig oppervlak

Er werden geen sporen, structuren of archeologische ensembles aangetroffen aan het oppervlak van het onderzoeksterrein.

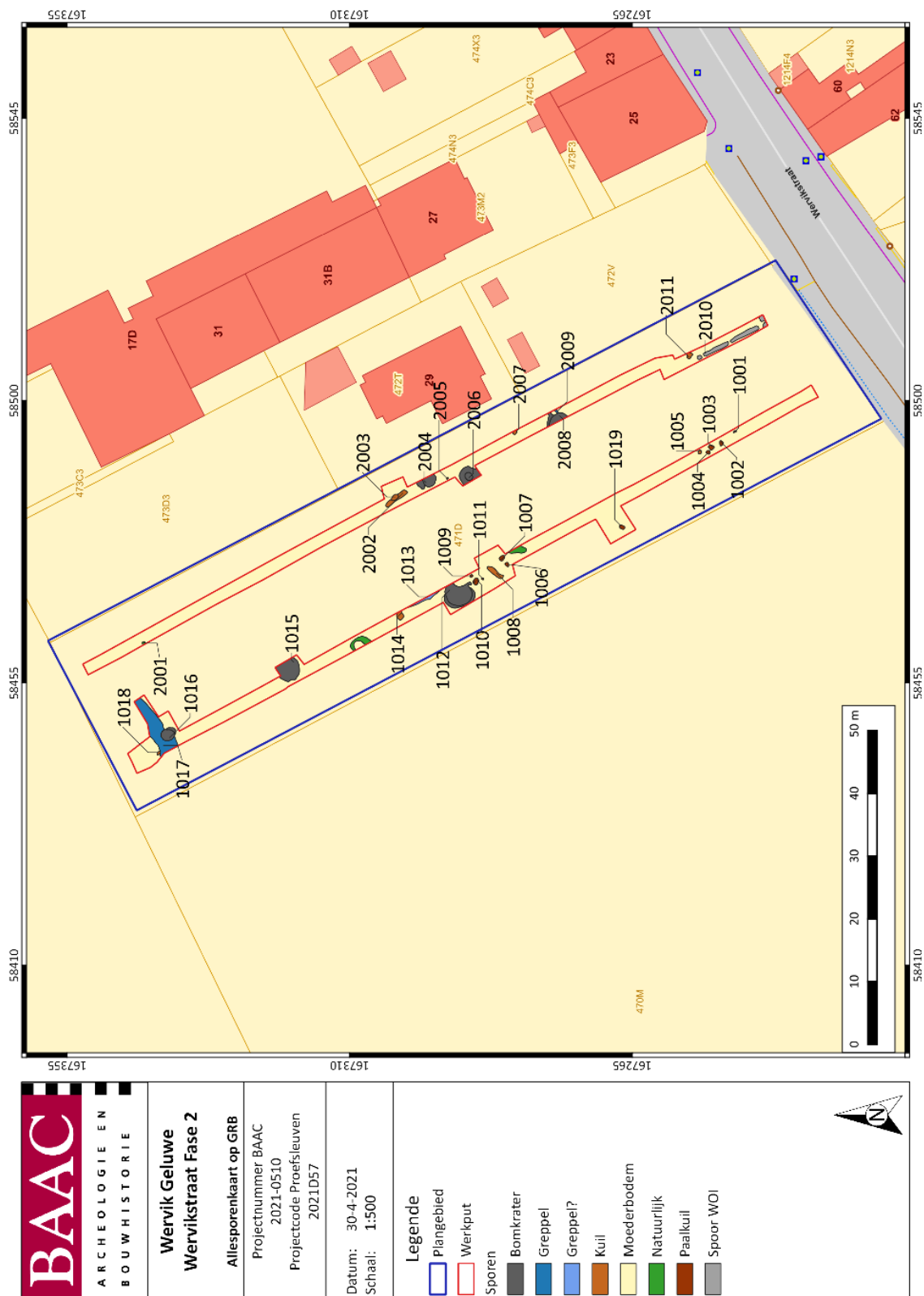
Stratigrafie van de site

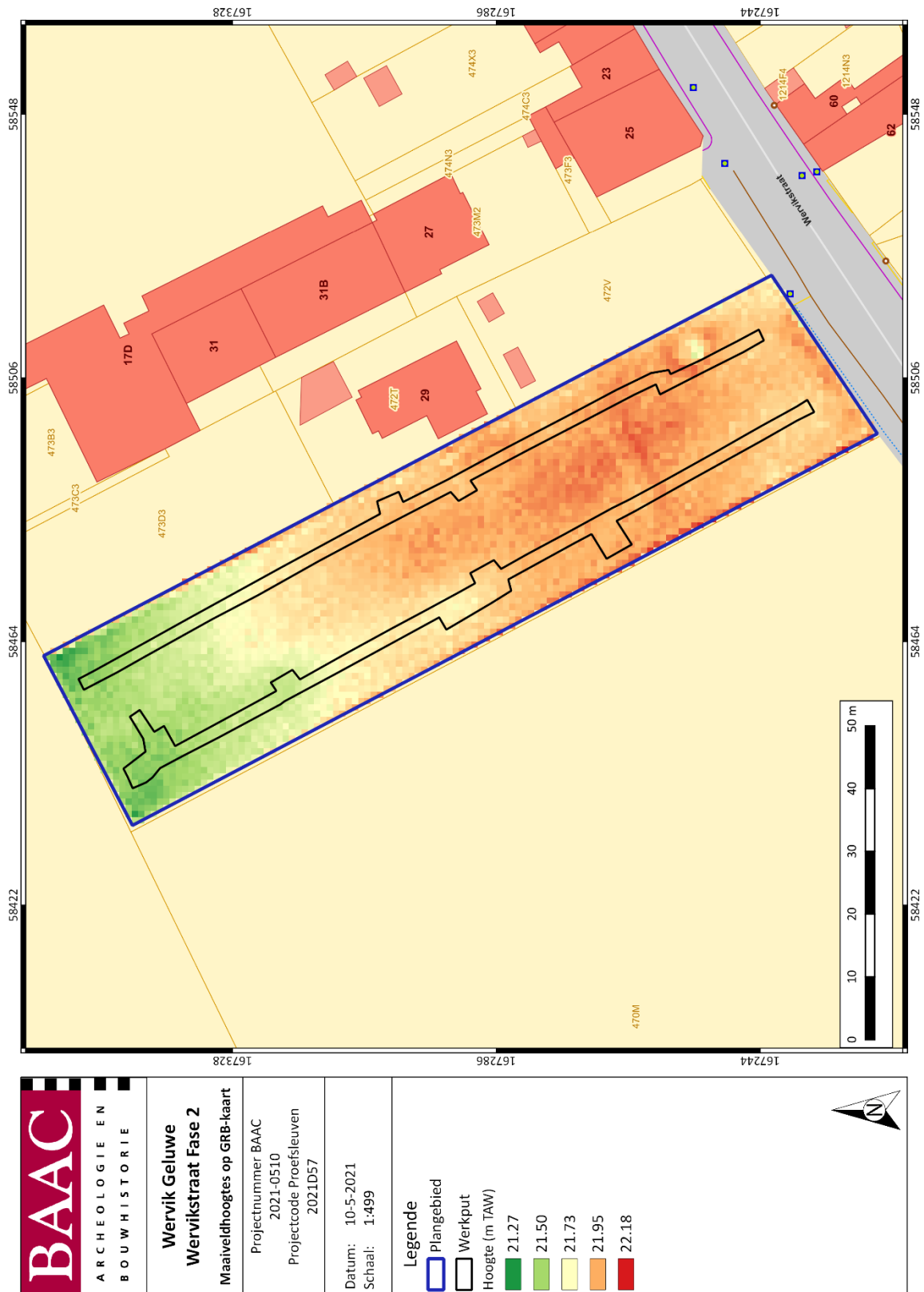
Het bodemarchief omvatte twee archeologisch relevante niveaus, waarvan het eerste niveau zich meteen onder de bouwvoor bevond. Het ging om sporen uit de Eerste Wereldoorlog maar hier werd niet consequent een vlak aangelegd of verdiept omwille van veiligheidsredenen. Tijdens de explosievenopsporing werden drie granaten aangetroffen, waarvan twee gifgasgranaten net onder de bouwvoor, op ca. 40 cm onder het maaiveld. Het maaiveld bevond zich tussen +21.27 m TAW en +22.18 m TAW.

Het tweede niveau bevond zich tussen + 20,67 m TAW en + 21,45 m TAW. In dit vlak, aangeduid als *vlak 1*, dat onder de Ap2-horizont werd aangelegd, werd de meerderheid van de archeologische sporen aangetroffen.

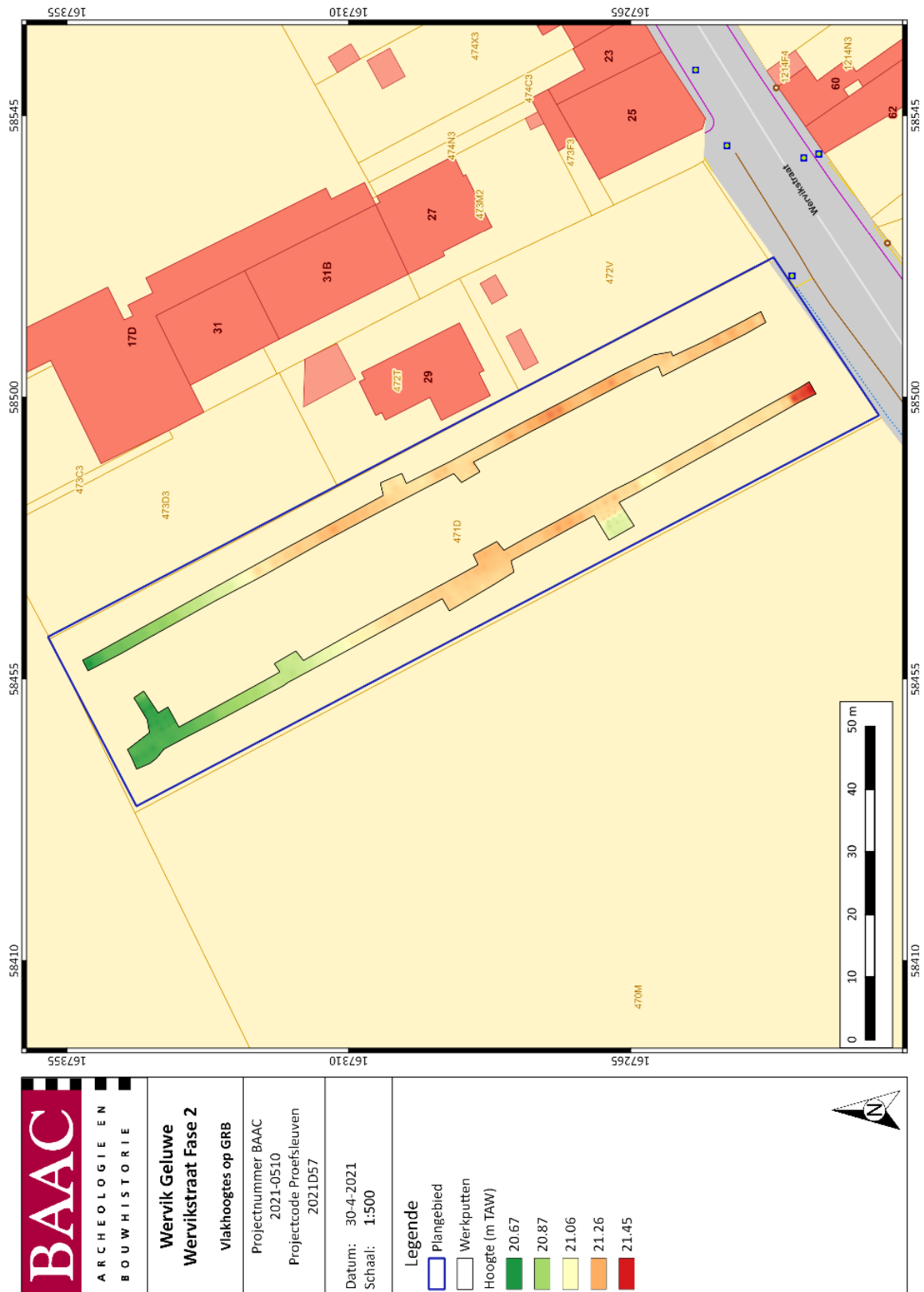
Harrismatrix van complexe stratigrafie en complexe spoorcombinaties

Niet van toepassing.

Weergave onderzoek: kaarten¹¹**Plan 5: Algemeen sporenplan van het onderzoek Vlak 1 (1:1; digitaal; 30/04/2021)**¹¹ Plannen op meer gedetailleerde schaal opgenomen in de bijlagen.



Plan 6: Weergave van de maaiveldhoogtes (1:1; digitaal; 10/05/2021)



Plan 7: Weergave van de vlakhoogtes (1:1; digitaal; 30/04/2021)

Beschrijving sporenbestand

Romeinse tijd

(Paal)kuilen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek kwamen op drie locaties in de westelijke proefsleuf (WP1) sporen aan het licht die in de Romeinse tijd te situeren zijn, op basis van het aangetroffen vondstmateriaal. Deze kunnen mogelijk in verband gebracht worden met de sporen die aangetroffen werden tijdens de archeologische prospectie en opgraving op het aangrenzend perceel. Vermoedelijk kunnen deze samen een structuur vormen ¹²¹³.

De (paal)kuilen (S.1.001-S.1.005, S.1.019, S.1.006-S.1.011) tekenden zich af in het aangelegde vlak als een ronde/ovale tot onregelmatige vorm, met een grijsbruine, bruine tot (licht)bruingrijze kleur. In de vulling waren inclusies aanwezig zoals mangaan-, ijzer- en houtskoolspikkels (Figuur 8, Figuur 9).



Figuur 8: Detail S.1.002

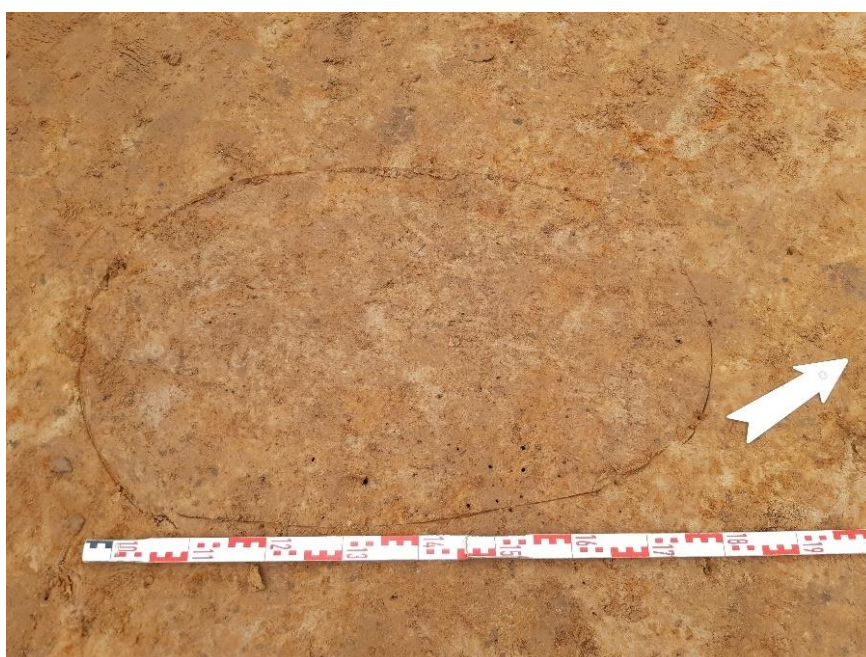
¹² DE KETELAERE 2020

¹³ De opgraving werd uitgevoerd in de zomermaanden van 2020. Rapportage is nog niet afgerond.



Figuur 9: Detail S.1.006

Rondom S.1.019 werd een kijkvenster (KV5) aangelegd. Deze behoort tot een structuur samen met een paalkuil uit de opgraving (Plan 8) (Figuur 10, Figuur 11).



Figuur 10: Detail S.1.019



Figuur 11: Detail S.1.019 – KV 5

Ook in de oostelijke proefsleuf (WP2) kwamen vergelijkbare sporen aan het licht (S.2.002, S.2.003, S.2.005, S.2.007, S.2.011). Vermoedelijk behoren deze tot een structuur, maar deze kon niet herkend worden.



Figuur 12: Detail S.2.002-S.2.003

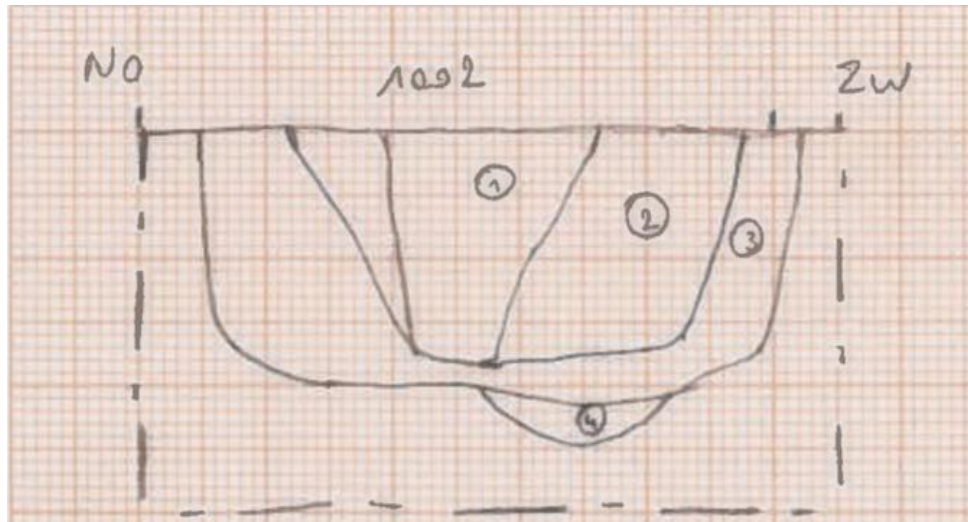


Figuur 13: Detail S.2.011

S.1.002, één van de paalkuilen, werd gecoupeerd. In de coupe tekende dit spoor zich duidelijk af ten opzichte van de moederbodem, met een bruingrijze tot lichtbruingrijze-beige kleur en met mangaan-, ijzer- en houtskoolspikkels als inclusies. De paalkuil was tot 49 cm diep bewaard en er waren verschillende vullingen in te herkennen. De kern had een heterogene bruingrijze en lichtgrijs gevlekte kleur met houtskoolspikkels en wat ijzer- en mangaanspikkels. De insteek had een heterogene lichtgrijze, lichtbruingrijze gevlekte vulling met wat ijzer- en mangaanspikkels. Dit spoor had een duidelijk herkenbare vlakke bodem en behoort vermoedelijk tot een structuur, gezien de diepte (Figuur 14).



Figuur 14: Coupe op S.1.002



1. Kern, Het., BRGR, LGR gevl., Hk2, Fe1, Mn1
2. Het., LGR, LBRGR gevl., Mn2, Hk1, Fe1
3. Het., LBR, Beige, LGR gevl., Mn2, Fe2
4. Het., beige, Mn1, Fe1

Figuur 15: Coupetekening S.1.002

Greppels

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden verschillende sporen geïnterpreteerd als segmenten van greppels (S.1.013, S.1.017, S.2.009). S.1.013 en S.1.017 hadden een bruine tot lichtbruin-beige kleur en in de vulling waren mangaan-, ijzer- en houtskoolspikkels aanwezig. S.1.013 was noordwest-zuidoost georiënteerd, terwijl S.1.017 een zuidwest-noordoost oriëntatie had. Vermoedelijk is deze in de Nieuwe Tijd te situeren, maar aangezien deze niet op historische kaarten staat, is een iets oudere datering mogelijk. De greppel werd oversneden door een bomkrater (S.1.016). Om een beeld te krijgen van het verder verloop van de greppel werd rondom S.1.017 een kijkvenster (KV6) aangelegd.

S.2.009 had een lichtbruin-donkerbruin gevlekte vulling met mangaan- en ijzerspikkels, en werd oversneden door S.2.008 (bomkrater).



Figuur 16: Detail S.1.017 – KV6

Eerste Wereldoorlog

Bomkraters

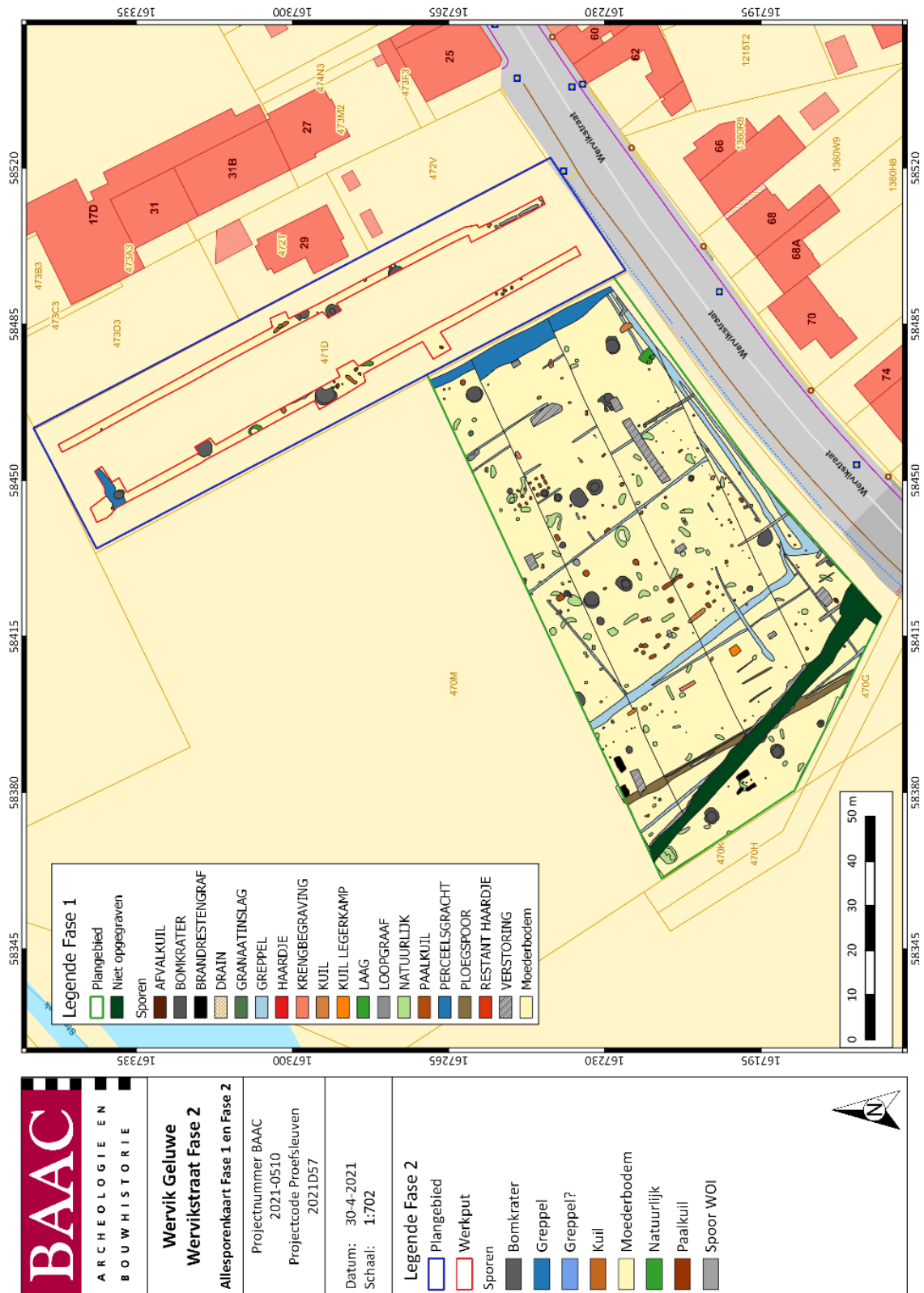
In totaal kwamen zes bomkraters (S.1.012, S.1.0015, S.1.016, S.2.004, S.2.006, S.2.008) aan het licht waarin geen onontpofte projectielen aanwezig waren. Deze werden als bomkrater herkend door de aanwezigheid van granaatscherven en de specifieke opvulling, waarin de weggedrukte grond de kracht van de explosie te zien is. Dit werd soms pas duidelijk na de aanleg van een kijkvenster rondom het spoor. De diameters van de bomkraters varieerden tussen 2m en 3,5m. (Figuur 17).



Figuur 17: Detail S.1.012

Projectielen

Tijdens de explosievenopsporing binnen het proefsleuvenonderzoek werden drie granaten aangetroffen, waarvan twee gifgasgranaten net onder de bouwvoor. Deze werden veilig verwijderd door Bom.be en de lokale politie werd verwittigd. Nadien heeft DOVO de granaten opgehaald.



Plan 8: Algemeen sporenplan van de opgraving van Fase 1 en het proefsleuvenonderzoek van Fase 2
 (1:1; digitaal; 30/04/2021)

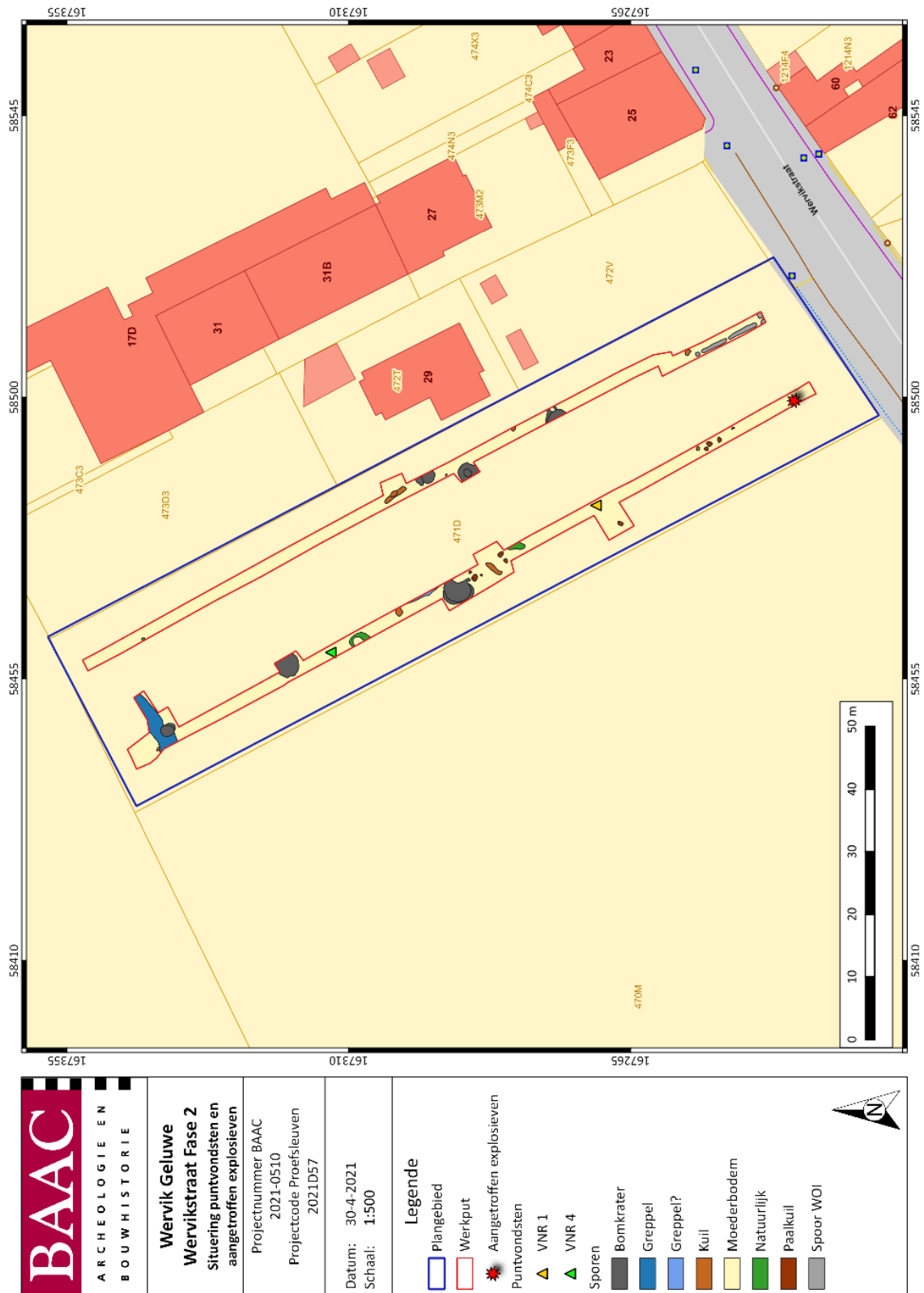
2.2.4 Vondsten

Administratieve gegevens

Er zijn in totaal elf vondstnummers uitgedeeld onder te verdelen in vier vondstcategorieën (Tabel 1).

Tabel 1: Vondsten

VONDSTCATEGORIE	AANTAL VONDSTNRS.	AANTAL VONDSTEN
AARDEWERK	4	6
METAAL	5	23
BOT	2	4
VUURSTEEN	1	1



Plan 9: Algemeen sporenplan met de situering van de puntvondsten en de aangetroffen explosieven
(1:1; digitaal; 30/04/2021)

Methode en technieken

Per spoornummer zijn alle vondsten bekeken en ingevoerd in de vondstdeterminatietabel. Zo werd eerst gekeken naar de vondstcategorie, vervolgens naar de dominante deelcategorie, waarna de belangrijkste gegevens m.b.t. de vondsten genoteerd werden. Er is ook getracht om de vondsten van een preliminaire datering te voorzien.

Volgende binnen BAAC Vlaanderen aanwezige materiaalspecialisten werden geraadpleegd (zie Tabel 2).

Tabel 2: Geraadpleegde interne BAAC-specialisten

VONDSTCATEGORIE	SPECIALIST
METAAL	R. BAKX
(MENSELIJK) BOTMATERIAAL	N. DOLMAN

Inventaris

Voor de inventaris wordt verwezen naar de assessmenttabel in bijlage, waarin alle data per vondstnummer is verzameld.

Aardewerk

Er zijn tijdens het vooronderzoek slechts twee aardewerkvondsten aangetroffen (vondstnr. 1, vondstnr. 6). Eén vondst is met zekerheid in de Romeinse periode te dateren (vondstnr. 6). Het gaat om gewoon oxiderend gebakken aardewerk uit de regio Bavay-Famars (Noord-Frankrijk). De vondst is aangetroffen in paalkuil S1002. Het tweede aardewerkfragment (vondstnr. 1) is een losse vondst uit de bouwvoor.



Figuur 18: Romeins aardewerk (vondst 6).

Verder zijn er vier fragmenten van pijpjes gevonden in de storthopen. Het gaat om rode pijpjes van Scouflaire à Onnaing, die te dateren zijn aan het begin van de 20^{ste} eeuw.

Dierlijk bot

Tijdens het veldwerk werd een stuk bot (vondstnr. 4) aangetroffen aan de onderzijde van Ap1, waarvan getwijfeld werd of het menselijk of dierlijk was. Na bestudering door een fysisch antropoloog blijkt het niet om een stuk menselijk bot te gaan.



Figuur 19: Dierlijk bot (vondst 4).

Vuursteen

Er is één vuursteen (vondstnr. 2) aangetroffen tijdens het onderzoek in een kuil (S.1.008). Het gaat om een afslag met aan één zijde retouches en aan de andere kant cortex. Het stuk is verbrand (Figuur 20). Tijdens de opgraving op het naastgelegen terrein zijn twee pijlpunten aangetroffen uit het laat-neolithicum.



Figuur 20: Verbrand vuursteen (Vondst 2)

Metaal

De aangetroffen metaalvondsten (Vondstnr. 3, 7, 8, 9) zijn hoofdzakelijk te relateren aan de Eerste Wereldoorlog (S.1.012, S.2.008). Eén vondst is ouder. Het gaat om een slecht bewaarde munt uit waarschijnlijk de 17^e-18^e eeuw.



Figuur 21: Selectie van metaalvondsten.

Interpretatie

Dit ensemble kan net als het sporenbestand in twee chronologische groepen onderverdeeld worden, namelijk de Romeinse periode en de Eerste Wereldoorlog.

Conservatie en behandeling

Er worden geen vondsten voorgesteld voor conservatie.

Potentieel op kenniswinst

De ingezamelde vondsten hebben in de eerste plaats een waarde als chronologische marker voor de antropogene sporen. De verdere archeologische en cultuurhistorische waarde van de vondsten wordt laag ingeschat.

2.2.5 Stalen

Er werden geen grondstalen genomen voor verdere analyse ten behoeve van absolute dateringen (14C, OSL), micromorfologisch onderzoek, textuuranalyse of palynologisch onderzoek. Het aanwenden van deze technieken valt niet binnen de doelstelling van dit vooronderzoek.

2.2.6 Bewaring en deponering

Alle ingezamelde vondsten werden aan een basisregistratie, assessment en eventuele analyse onderworpen en voorlopig bewaard volgens de beschreven methoden in de Code van Goede Praktijk.

Op basis van de waardering van het vondstenbestand en de bepaling van de mogelijkheden tot exploitatie van kenniswinst kon bepaald worden dat het vondstmateriaal een meerwaarde heeft voor de site.

De vondsten kennen een voldoende goede bewaring en leidden gedeeltelijk reeds in de context van dit onderzoek tot kennisvermeerdering. Aangezien deze vondsten nog informatiewaarde hebben en nog in een ruimer kader onderzocht kunnen worden, dienen ze bewaard te blijven. Deze vondsten worden gedeponneerd volgens de beschreven methode in de Code van Goede Praktijk.

De selectie of deselectie gebeurde door de erkende archeoloog in samenspraak met de materiaalspecialisten en met goedkeuring van de zakelijkrechthouders en/of gebruikers van het archeologisch ensemble. Zakelijkrechthouders (dit zijn eigenaars, erfpachters, vruchtgebruikers, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers van een archeologisch ensemble moeten dit in één geheel bewaren, in goede staat behouden en beschikbaar houden voor wetenschappelijk onderzoek. Eigenaars kunnen zelf deze verantwoordelijkheid dragen of het ensemble overdragen aan een erkend onroerenderfgoeddepot. (zie artikel 5.2.1 en 5.2.2 van het Onroerenderfgoeddecreet). Een lijst van de vondsten is opgenomen in bijlage van deze nota.

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Binnen het plangebied kunnen twee occupatiefases onderscheiden worden, ten eerste een Romeinse occupatiefase, ten tweede een fase daterend in de Eerste Wereldoorlog.

De Romeinse sporen die op drie locaties in de westelijke proefsleuf werden aangetroffen maken vermoedelijk deel uit van het woonerf dat werd opgegraven op het aangrenzend perceel.¹⁴ De Romeinse nederzetting strekt zich dus verder uit langsheen de Wervikstraat, die vermoedelijk reeds een voorganger had in de Romeinse tijd. Omwille van de aanwezigheid van verschillende palenclusters zijn er vermoedelijk ook gebouwplattegronden aanwezig. Tijdens de opgraving op het perceel ten westen van het huidige plangebied werden brandrestengraven aangetroffen, die in de Romeinse tijd konden gesitueerd worden. Deze maken mogelijk deel uit van een grafveld dat zich zou kunnen uitstrekken binnen de contouren van het huidige plangebied.

De vondst van enkele bomkraters en het aantreffen van verschillende projectielen kenmerkt de fase van de Eerste Wereldoorlog. Het is niet uit te sluiten dat nog dergelijke sporen aanwezig zijn binnen de contouren van het plangebied.

2.3.2 Confrontatie met resultaten eerder vooronderzoek

Op basis van de resultaten van het voorafgaand bureauonderzoek¹⁵ was er een hoge verwachting voor het aantreffen van sporen uit de Romeinse tijd. De omgeving van Wervik is gekend voor een sterke Romeinse aanwezigheid en tijdens een proefsleuvenonderzoek in 2013, ten westen van het huidige plangebied, kwamen verschillende goed bewaarde Romeinse crematiegraven aan het licht, naast greppels die mogelijk te dateren zijn in de Romeinse periode.

Uit het bureauonderzoek¹⁶ bleek ook dat Geluwe zich situeerde in het Duitse achterland tijdens de Eerste Wereldoorlog. Op een loopgravenkaart (december 1917) is te zien dat er ten westen van het plangebied verdedigingsloopgraven aangeduid staan, maar niet binnen de contouren van het plangebied, enkel een bovengrondse elektrische leiding. Langs de Wervikstraat is een smalspoor aangeduid, geassocieerd met een *supply dump*. Een deel van het plangebied is te zien op een foto (oktober 1918), met de opmerkelijke afwezigheid van bomkraters.

Op het aangrenzend perceel ten westen van het huidige plangebied werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd en daarop volgend een archeologische opgraving van het terrein.¹⁷ Tijdens dit onderzoek werd een Romeinse nederzetting aangetroffen, met verschillende gebouwplattegronden, afvalkuilen, (perceel)greppels en verschillende Romeinse brandrestengraven. De Romeinse sporen die nu tijdens het proefsleuvenonderzoek binnen de contouren van het huidige plangebied aan het licht zijn gekomen doen vermoeden dat de Romeinse nederzetting zich verder strekt langsheen de Wervikstraat. Tijdens dit proefsleuvenonderzoek werden geen brandrestengraven gevonden, maar het is niet uit te sluiten dat er geen brandrestengraven meer aanwezig zijn, aan de rand van de Romeinse nederzetting.

¹⁴ Rapport in voorbereiding

¹⁵ DE GRUYSE et al. 2017

¹⁶ DE GRUYSE et al. 2017

¹⁷ Rapport in voorbereiding

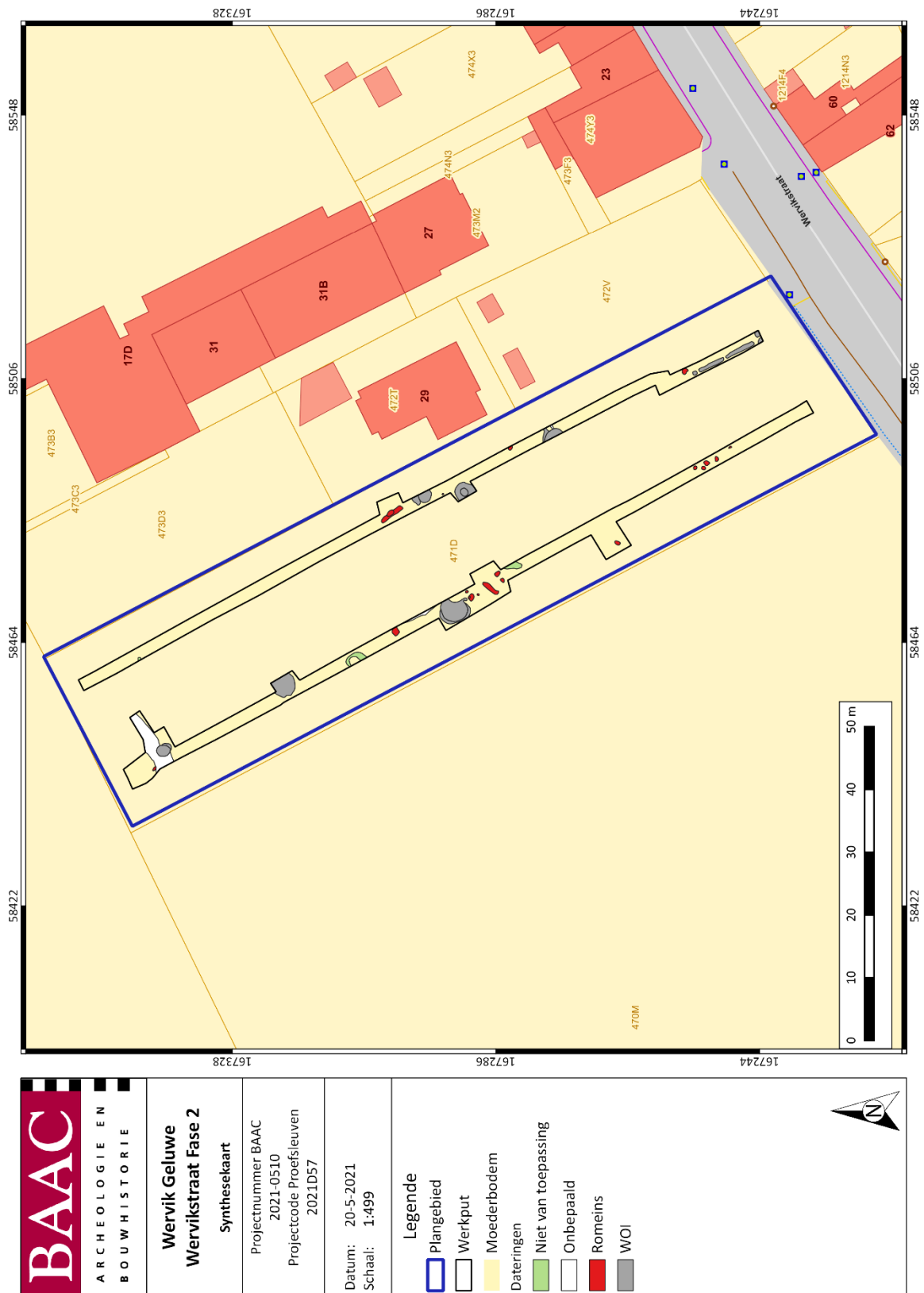
Op het aangrenzend perceel ten westen van het huidige plangebied werden enkele bomkraters en verschillende projectielen aangetroffen. Het is mogelijk dat er nog dergelijke sporen aanwezig zijn binnen de contouren van het plangebied.

2.3.3 Verwachting archeologisch erfgoed

Binnen de contouren van het plangebied wordt verwacht dat de Romeinse nederzetting, die op het aangrenzend perceel ten westen werd aangetroffen, zich verder zal uitstrekken langsheen de Wervikstraat, die vermoedelijk reeds een voorganger in de Romeinse tijd had. Aan de rand van deze nederzetting kunnen nog Romeinse brandrestengraven aanwezig zijn en de kans bestaat dat er waterputten kunnen aangetroffen worden in de nabijheid van de hoofdgebouwen, die gevonden werden tijdens de opgraving ten westen van het huidige perceel. Verder bestaat de mogelijkheid dat er nog gebouwplattegronden aan het licht komen, aangezien er nu tijdens het proefsleuvenonderzoek al een redelijk aantal paalkuilen werd aangetroffen. Op basis van deze vindplaats kan een beter beeld geschetst worden van de Romeinse bewoning in het achterland van de *vicus* van Wervik en de relatie tussen beide vindplaatsen. Het is niet uit te sluiten dat er ook nog sporen aan het licht komen uit vroegere en/of latere periodes.

2.3.4 Syntheseplan

Op het syntheseplan zijn alle sporen weergegeven, zowel deze die in de Romeinse periode te situeren zijn, als deze uit de periode van de Eerste Wereldoorlog.



Plan 10: Synthesepan (1:1; digitaal; 30/04/2021)

2.3.5 Onderzoeksvragen: antwoorden

Bodem en paleolandschap

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?

In het bodemprofiel was een AC-horizont aanwezig en werden twee Ap-horizonten onderscheiden.

- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?

Ja, er waren twee relevante archeologische niveaus aanwezig. Het eerste niveau bevond zich meteen onder de bovenste Ap-horizont en het tweede niveau bevond zich onder de tweede Ap-horizont, namelijk op de C-horizont.

- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
 - o Wat is de aard van dit niveau?

Er zijn twee relevante archeologische niveaus aanwezig, waarvan het eerste niveau zich meteen onder de bovenste Ap-horizont bevond, en sporen en vondsten bevatte uit de Eerste Wereldoorlog. Het tweede relevante archeologische niveau bevond zich op de C-horizont, onder de tweede Ap-horizont, waar de meerderheid van de sporen aan het licht kwam, namelijk de paalkuilen die in de Romeinse tijd te situeren zijn.

- o Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?

Binnen het plangebied werd een bodemprofiel waargenomen, met een Ap1-Ap2-C-sequentie. De Ap1-horizont tekende zich scherp af ten opzichte van Ap2. De grens tussen Ap 2 en C was minder scherp afgelijnd, maar nog duidelijk herkenbaar.

- o Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?

Het eerste relevante archeologische niveau bevond zich meteen onder de bovenste Ap-horizont en bevatte sporen en vondsten uit de Eerste Wereldoorlog. Het tweede relevante archeologische niveau bevond zich onder de tweede Ap-horizont op de C-horizont, waarbij de meerderheid van de sporen aan het licht kwam, die in de Romeinse tijd te situeren zijn. Beide niveaus zijn goed bewaard.

- o Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

De geplande graafwerkzaamheden zullen de aanwezige antropogene bodemsporen vernietigen.

Sporenbestand

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek kwamen verschillende sporen aan het licht. Deze antropogene bodemsporen zijn voornamelijk (paal)kuilen en greppels, en kunnen in de Romeinse tijd gesitueerd worden. De tweede groep antropogene bodemsporen zijn bomkraters die te situeren zijn in de Eerste Wereldoorlog.

- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

De bodemsporen die werden aangetroffen zijn antropogeen van aard, enerzijds (paal)kuilen en greppels uit de Romeinse tijd, en anderzijds bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog.

- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De antropogene bodemsporen zijn goed bewaard.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

De aangetroffen (paal)kuilen maken vermoedelijk deel uit van de Romeinse nederzetting die werd opgegraven op het perceel ten westen van het huidige plangebied. Een structuur kon tijdens het proefsleuvenonderzoek niet herkend worden.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Er kunnen twee fases onderscheiden worden in de sporen die tijdens het onderzoek aan het licht kwamen. Enerzijds de (paal)kuilen die in de Romeinse tijd gesitueerd worden en anderzijds de bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog. Er zijn dus duidelijk twee occupatiefasen aanwezig binnen de contouren van het plangebied.

- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?

Binnen de contouren van het plangebied zijn sporen aanwezig van een Romeinse nederzetting, die vermoedelijk deel uitmaken van de Romeinse nederzetting die op het aangrenzend perceel werd opgegraven. Daarnaast zijn ook sporen uit de Eerste Wereldoorlog aanwezig.

- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

Vermoedelijk is de verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats goed, op basis van de vaststelling van de goede bewaring van de aanwezige antropogene bodemsporen tijdens het proefsleuvenonderzoek.

- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Verder onderzoek naar de Romeinse vindplaats kan extra waardevolle informatie opleveren over zowel de reeds opgegraven site ten westen van het huidige plangebied, als over de inrichting van het achterland van de *vicus* van Wervik in de Romeinse periode. De site kan ook belangrijke informatie prijsgeven over de periode van de Eerste Wereldoorlog.

Verder archeologisch onderzoek

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

De geplande werkzaamheden zullen de aanwezige bodemsporen en de waardevolle archeologische vindplaatsen vernietigen.

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Behoud in situ is in het kader van de geplande werkzaamheden niet mogelijk.

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

Het volledige perceel wordt geselecteerd voor vervolgonderzoek, met een buffer ten opzichte van de aangrenzende percelen en de bomen aan de straatzijde.

Het bodemarchief omvat één archeologisch relevant niveau, namelijk onmiddellijk onder de bouwvoor. De aangetroffen waardevolle archeologische vindplaatsen situeren zich op een hoogte tussen + 20.65 m TAW tot + 21.45 m TAW. Bij de aanleg van het archeologisch vlak moet wel rekening gehouden worden met de mogelijke aanwezigheid van sporen uit de Eerste Wereldoorlog die zich in / net onder de bouwvoor bevinden.

Noordwest:	x: 58434,68	y: 167343,91
Noordoost:	x: 58461,71	y: 167358,05
Zuidwest:	x: 58497,09	y: 167225,35
Zuidoost:	x: 58522,32	y: 167242,18

- o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?

Sporen uit de Eerste Wereldoorlog kunnen reeds binnen de bouwvoor herkend worden. Projectielen, zoals granaten, kunnen zich in de bouwvoor bevinden. Bij de aanleg van het vlak dient hier dan ook extra aandacht aan besteed te worden.

- o Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

Zie Programma van Maatregelen.

- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Zie Programma van Maatregelen

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Er is een groot potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek. Het onderzoek van de aangetroffen sporen, die mogelijk deel uitmaken van de Romeinse nederzetting op het aangrenzend perceel, kan waardevolle informatie opleveren in verband met de inrichting van het achterland van de *vicus* van Wervik. Het onderzoek zou ook de link kunnen leggen met de aangetroffen sporen op de aangrenzende percelen. Daarnaast is er ook een groot potentieel op kennisvermeerdering voor de periode van de Eerste Wereldoorlog. Verder onderzoek kan extra informatie opleveren over Wervik tijdens de Eerste Wereldoorlog en eventueel de historische bronnen aanvullen, aan de hand van het vondstmateriaal en de verschillende bomkraters. De sporen die aan het licht komen, kunnen binnen het brede historische kader geplaatst worden en eventueel extra informatie geven over troepenbewegingen en nationaliteiten van die troepen. Deze informatie zou verloren gaan bij de geplande werkzaamheden.

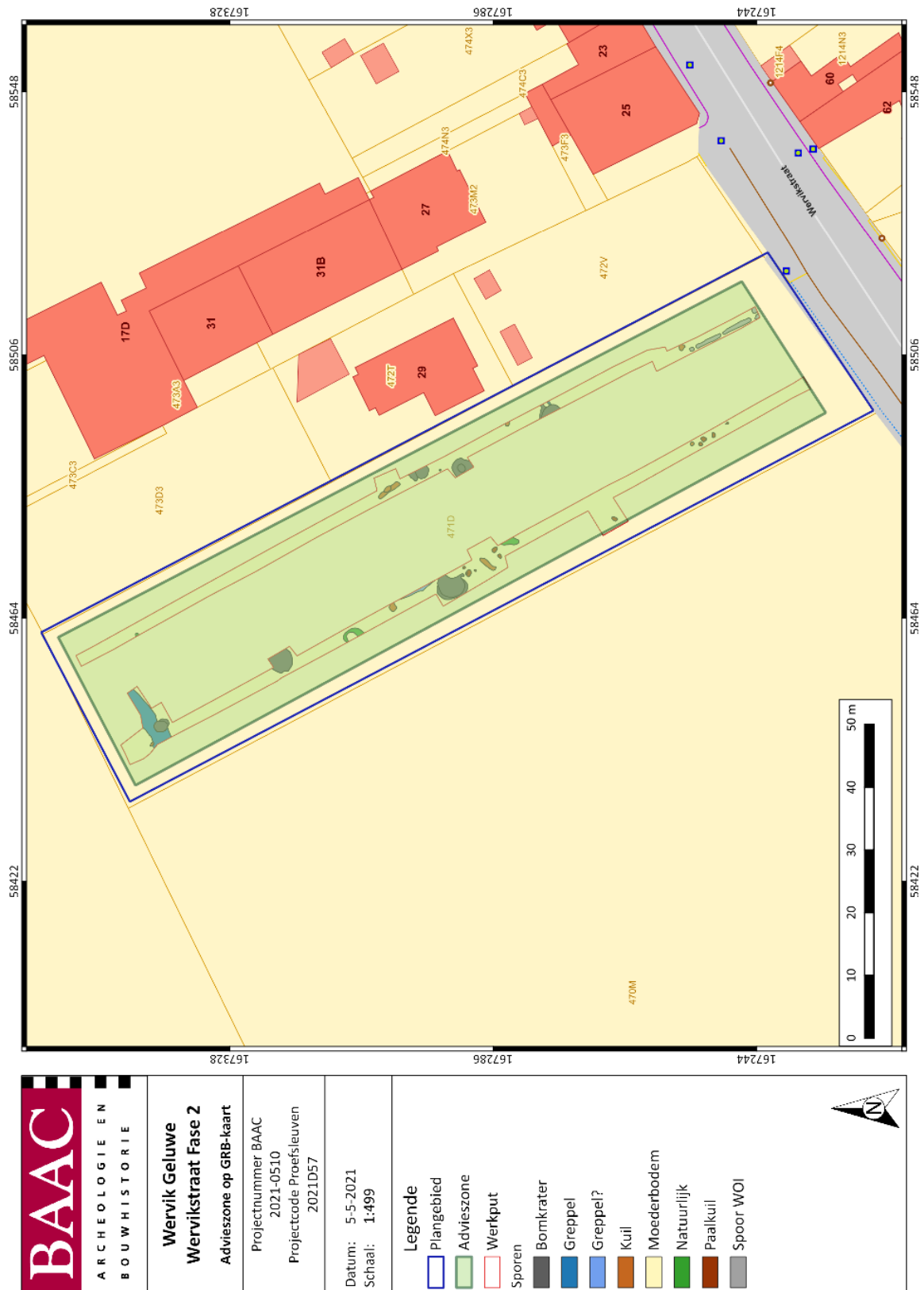
2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek ¹⁸ is er voldoende informatie over de aanwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek door middel van een opgraving is aangewezen.

2.4.3 Afbakening onderzoeksterrein

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek en de resultaten van de opgraving op het aangrenzend perceel ten westen van het huidige plangebied, is verder onderzoek door middel van een opgraving aangewezen. Hierbij moet rekening gehouden worden met een buffer, zo zullen de grenzen van het perceel niet onderzocht worden omwille van recente verstoringen, om voldoende afstand te kunnen bewaren met de burens en om de bomen langs de straatkant te beschermen.

¹⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3



Plan 11: Plangebied met afbakening van de zone voor opgraving (digitaal; 1:1; 05/05/2021)

3 Samenvatting

Op basis van de archeologienota '*Geluwe GC (Wervik, West-Vlaanderen)*' (ID2298)¹⁹, die bestond uit een bureauonderzoek, werd een nota opgemaakt. De *Nota Wervik Geluwe Wervikstraat (ID13873)*²⁰ omvat de resultaten van het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in uitgesteld traject in januari 2020. Tijdens dit onderzoek kon slechts een deel van het terrein onderzocht worden aangezien nog niet het volledige terrein in eigendom was van de opdrachtgever.

In deze nota staan de resultaten vermeld van het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in uitgesteld traject op 29 april 2021, op het perceel 471D. Aangezien dit perceel nog niet in eigendom was van de opdrachtgever, op het moment van de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek in januari 2020²¹, moest dit perceel in een volgende fase onderzocht worden.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek op het perceel 471D werd besloten dat binnen het plangebied archeologisch onderzoek in de vorm van een opgraving noodzakelijk is. Binnen de contouren van het plangebied werden voornamelijk (paal)kuilen en greppels aangetroffen, die in de Romeinse periode kunnen gesitueerd worden en vermoedelijk deel uitmaken van de Romeinse nederzetting die werd opgegraven op het aangrenzende perceel ten westen van het plangebied.

Aan de hand van de resultaten kan besloten worden dat binnen de contouren van het plangebied (delen van) een Romeinse nederzetting aanwezig is. Verder onderzoek kan belangrijke informatie opleveren over de inrichting van het achterland van de *vicus* van Wervik in de Romeinse periode. Daarnaast kwamen sporen aan het licht van de Eerste Wereldoorlog. Verder onderzoek kan de informatie uit historische bronnen verder aanvullen. Gezien de aard en de hoeveelheid sporen dient deze zone verder onderzocht te worden door middel van een opgraving. De werkwijze en de voorwaarden voor de opgraving worden in het programma van maatregelen uitgeschreven.

¹⁹ DE GRUYSE et al. 2017

²⁰ DE KETELAERE 2020

²¹ DE KETELAERE 2020

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Inplanting voorgeschreven proefsleuven op GRB.....	9
Figuur 2: Foto's van het terrein tijdens het onderzoek.....	10
Figuur 3: Foto's methodiek	11
Figuur 4: Profiel 1.1	13
Figuur 5: Profiel 1.2	14
Figuur 6: Profiel 1.3	14
Figuur 7: Profiel 2.1	14
Figuur 8: Detail S.1.002	20
Figuur 9: Detail S.1.006	21
Figuur 10: Detail S.1.019	21
Figuur 11: Detail S.1.019 – KV 5	22
Figuur 12: Detail S.2.002-S.2003	22
Figuur 13: Detail S.2.011	23
Figuur 14: Coupe op S.1.002	23
Figuur 15: Coupetekening S.1.002	24
Figuur 16: Detail S.1.017 – KV6	25
Figuur 17: Detail S.1.012	26
Figuur 18: Romeins aardewerk (vondst 6)	30
Figuur 19: Dierlijk bot (vondst 4)	31
Figuur 20: Verbrand vuursteen (Vondst 2)	32
Figuur 21: Selectie van metaalvondsten	32

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 05/05/2021)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 05/05/2021)	3
Plan 3: Algemeen plan van het onderzoek, met overzicht van aangelegde proefsleuven en kijkvensters, en de afwijking ter hoogte van de recente waterput (1:1; digitaal; 30/04/2021)	12
Plan 4: Overzichtskaart van de profielregistraties (1:1; digitaal; 30/04/2021)	15
Plan 5: Algemeen sporenplan van het onderzoek Vlak 1 (1:1; digitaal; 30/04/2021)	17
Plan 6: Weergave van de maaiveldhoogtes (1:1; digitaal; 10/05/2021).....	18
Plan 7: Weergave van de vlakhoogtes (1:1; digitaal; 30/04/2021)	19
Plan 8: Algemeen sporenplan van de opgraving van Fase 1 en het proefsleuvenonderzoek van Fase 2 (1:1; digitaal; 30/04/2021)	27
Plan 9: Algemeen sporenplan met de situering van de puntvondsten en de aangetroffen explosieven (1:1; digitaal; 30/04/2021)	29
Plan 10: Synthesepan (1:1; digitaal; 30/04/2021)	36
Plan 11: Plangebied met afbakening van de zone voor opgraving (digitaal; 1:1; 05/05/2021)	41

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Vondsten	28
Tabel 2: Geraadpleegde interne BAAC-specialisten.....	30

5 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerendergoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.

AGIV, 2021a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Bodemerosiekaart. Available at: <https://www.geopunt.be/>.

AGIV, 2021b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.

AGIV, 2021c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

DE GRUYSE, J. et al., 2017. Geluwe GC (Wervik, West-Vlaanderen).

DE KETELAERE, S., 2020. *Nota Wervik Geluwe Wervikstraat (BAAC Vlaanderen Rapport 1350)*, Gent.

6 Bijlagen

- Alle Lijsten
- Kaartmateriaal